REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO
Podpisnik:Asta Vrečko
Izdajatelj:Republika Slovenija
Številka certifikata:11 47 1d aa 00 00
Potek veljavnosti:06.04.2028
Čas podpisa:15:30, 28.11.2025
Ref. št. dokumenta:62231-3/2025/16

Številka: 62231-3/2025/16
Ljubljana, 28. november 2025
EVA 2025-3340-0014

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17, 163/22 in 57/25 – ZF) je Vlada Republike Slovenije na … seji dne … sprejela naslednji

SKLEP:

1. Vlada Republike Slovenije je izdala Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.
2. Vlada Republike Slovenije po Državnem odvetništvu Republike Slovenije pošlje zemljiškoknjižnemu sodišču Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka
Vlade Republike Slovenije

Priloga:

- Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za kulturo, Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana, gp.mk@gov.si,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, Mestni trg 4, 1000 Ljubljana, gp.svz@gov.si,
- Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje, Gregorčičeva ulica 25, 1000 Ljubljana, gp.ukom@gov.si,
- Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Poljanska cesta 40, 1000 Ljubljana, tajnistvo@zvkds.si,
- Slovenski državni gozdovi, d. o. o., Rožna ulica 39, 1330 Kočevje, info@sidg.si,

- Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana, info.skzgrs@gov.si,
- Državno odvetništvo Republike Slovenije, Šubičeva ulica 2, 1000 Ljubljana, vlozisce.ljdodv@gov.si.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Brigita Petek, sekretarka
- mag. Ksenija Kovačec Naglič, sekretarka

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi gradiva so sodelovali strokovnjaki Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Nova Gorica.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

/

5. Kratek povzetek gradiva:

V skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) lahko Vlada Republike Slovenije za kulturni spomenik državnega pomena razglasi enoto kulturne dediščine, ki ima izjemen pomen za Republiko Slovenijo. Kulturni spomenik lokalnega pomena Divje babe v Šebreljah (EID 1-09321) je pristojna strokovna organizacija, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Nova Gorica, ovrednotila kot arheološki park in ga utemeljeno predlagala za spomenik državnega pomena.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA/**NE**
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA/**NE**
c)	administrativne posledice	**DA**/NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	DA/**NE**
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	DA/**NE**
e)	socialno področje	DA/**NE**
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	DA/**NE**

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:
(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (**–**) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (**–**) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (**–**) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (**–**) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (**–**) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:		
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ		

OBRAZLOŽITEV:

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):

- prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov,
- odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov,
- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

Odlok za razglasitev kulturnega spomenika državnega pomena nima neposrednih finančnih posledic.

Kratka obrazložitev

Odlok določa izjemnost dediščine in varovane sestavine ter obseg in varstveni režim kulturnega spomenika na podlagi strokovnega vrednotenja, kar nima finančnih posledic.

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	DA/**NE**

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:
- Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/**NE**
- Združenju občin Slovenije ZOS: DA/**NE**
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/**NE**

V letu 1986 je takrat pristojna Občina Idrija južni del območja Arheološkega parka Divje babe tudi sama razglasila za arheološki spomenik (EID 1-04790); nova Občina Cerkno pa je jamsko najdišče Divje babe I in njegovo širšo okolico (severni del območja Arheološkega parka Divje babe, EID 1-09321) za arheološki spomenik razglasila leta 1997. Občina Cerkno je bila s predlogom za razglasitev seznanjena tudi kot lastnica enega od zemljišč spomenika.

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:
- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA/**NE**

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

V pripravo izhodišč odloka so bili predhodno vključeni lastniki zemljišč spomenika, ki jim je bil posebej posredovan predlog odloka, in strokovnjaki. Zavod se je do vseh pripomb lastnikov opredelil in jih v celoti upošteval.

(Če je odgovor DA, navedite:
Datum objave: ……
V razpravo so bili vključeni:
- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.
- .

Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte):

Upoštevani so bili:
- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Poročilo je bilo dano ……..

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o …, kar je navedeno v predlogu predpisa.)

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	**DA**/NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA/**NE**

Dr. Asta Vrečko
ministrica

Priloge:

- Priloga 1: predlog sklepa
- Priloga 2: odlok
- Priloga 3: obrazložitev

PRILOGA 1

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17, 163/22 in 57/25 – ZF) je Vlada Republike Slovenije na … seji dne … sprejela naslednji

SKLEP:

1. Vlada Republike Slovenije je izdala Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena in ga objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

2. Vlada Republike Slovenije po Državnem odvetništvu Republike Slovenije pošlje zemljiškoknjižnemu sodišču Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka
Vlade Republike Slovenije

Priloga:

- Odlok o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena

PRILOGA 2

Na podlagi prvega odstavka 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE) Vlada Republike Slovenije izdaja

ODLOK

o razglasitvi Arheološkega parka Divje babe v Šebreljah za kulturni spomenik državnega pomena

1. člen

(1) Za kulturni spomenik državnega pomena se razglasi enota dediščine:
- Šebrelje – Arheološki park Divje babe, EID 1-09321.

(2) Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev enote dediščine iz prejšnjega odstavka za spomenik državnega pomena (v nadaljnjem besedilu: spomenik), varovane sestavine spomenika, obseg spomenika in varstveni režim spomenika so določeni v Prilogi, ki je sestavni del tega odloka (v nadaljnjem besedilu: Priloga).

(3) Izvirnika načrta, na katerem je prikazana meja spomenika, hranita ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino, in Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod).

2. člen

(1) Lastnik, posestnik ali upravljavec spomenika sorazmerno s svojimi zmožnostmi omogoči predstavljanje in dostopnost spomenika javnosti. Javni dostop ne sme ogrožati varovanih sestavin spomenika.

(2) Dodatne zahteve glede zagotavljanja javne dostopnosti spomenika so določene v Prilogi.

3. člen

Za vse posege v spomenik je treba predhodno izpolniti kulturnovarstvene pogoje in pridobiti kulturnovarstveno soglasje zavoda, razen če zakona, ki urejata varstvo kulturne dediščine ali graditev objektov, ne določata drugače.

4. člen

Upravljavec spomenika, Zavod za turizem Cerkno, Glavni trg 5, 5282 Cerkno (v nadaljnjem besedilu: upravljavec spomenika), s strokovno pomočjo zavoda izdela načrt upravljanja v skladu s 60. členom Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE; v nadaljnem besedilu: ZVKD-1).

5. člen

(1) Spomenik se označi s predpisano oznako v skladu s predpisom, ki ureja označevanje kulturnih spomenikov, tako da ta ne krni zgodovinske podobe ali posameznih delov spomenika. Mikrolokacijo oznak določita v soglasju zavod in lastnik ali upravljavec spomenika.

(2) Dodatne zahteve oziroma izjeme za označitev so opredeljene v Prilogi.

6. člen

Izvajanje tega odloka nadzira inšpektorat, pristojen za kulturno dediščino.

PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

7. člen

Upravljavec spomenika izdela načrt upravljanja v roku šestih mesecev od uveljavitve tega odloka.

8. člen

V skladu s tretjim odstavkom 13. člena ZVKD-1 se v zemljiški knjigi po uradni dolžnosti zaznamuje status kulturnega spomenika na nepremičninah, navedenih v Prilogi v razdelku Obseg spomenika.

9. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana, dne … 2025
EVA 2025-3340-0014

Vlada Republike Slovenije
dr. Robert Golob
predsednik

PRILOGA

Identifikacija spomenika: Šebrelje – Arheološki park Divje babe, EID 1-09321

Obseg razglasitve: posamezni spomenik

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik:
– Arheološki park Divje babe, ki obsega severni del Šebreljske planote in kraški jamski sistem Divje babe v dolini reke Idrijce, je izjemno mlajšepleistocensko paleontološko in paleobotanično najdišče ter eno najpomembnejših arheoloških paleolitskih najdišč na svetu;
– neokrnjena avtentična lokacija dveh paleolitskih jamskih postojank Divje babe I in Divje babe II na skalnatem in težko dostopnem pobočju v dolini Idrijce, pod robom Šebreljske planote;
– neokrnjena avtentična lokacija paleolitske postaje na prostem na severnem robu Šebreljske planote;
– med letoma 1980 in 1999 sistematično raziskovana jama Divje babe I z arheološkimi najdbami iz srednjega paleolitika (kultura moustérien, katere nosilec je neandertalec), med katerimi po izjemnosti izstopa najdba 60.000 let stare piščali, narejene iz stegnenice mladega jamskega medveda, in z arheološkimi najdbami iz mlajšega paleolitika (kultura aurignacien, katere nosilec je anatomsko moderni človek) je v Sloveniji edinstven primer prisotnosti obeh paleolitskih kultur;
– več metrov sedimentov z arheološkimi, paleontološkimi in paleobotaničnimi ostalinami ohranjenimi in prezentiranimi v avtentičnem okolju jame Divje babe I, kot vir nadaljnjih znanstvenih raziskav o aktivnostih paleolitskega človeka, pleistocenski klimi, favni in flori;
– arheološki park z dostopnima jamskima postojankama Divje babe I in II ter platojem s sledmi paleolitske postaje na prostem, ki omogoča izobraževanje javnosti o prazgodovini, arheoloških metodah in kulturni dediščini; najpomembnejše najdbe ter aktivnosti v obdobju mlajšega pleistocena so v jami Divje babe I predstavljene tudi s pomočjo različnih interaktivnih vsebin.

Varovane sestavine spomenika:
ARHEOLOŠKE OSTALINE: predjamski in jamski sedimenti postojank Divje babe I in Divje babe II, arheološke ostaline paleolitske postaje na prostem, vse arheološke ostaline starejše od 100 let;
PROSTORSKI KONTEKST ARHEOLOŠKEGA NAJDIŠČA: neokrnjena avtentična lokacija postojank Divje babe I in Divje babe II v dolini Idrijce ter plato s sledmi paleolitske postaje na prostem na severnem robu Šebreljske planote;
VSEBINSKI KONTEKST ARHEOLOŠKEGA NAJDIŠČA: avtentična materialna substanca z zemeljskimi plastmi z ohranjenimi in raznovrstnimi arheološkimi najdbami iz srednjega in mlajšega paleolitika (koščene in kamnite najdbe, ostanki ognjišč in kurišč, morebitni ostanki fosilnega človeka) ter ostanki pleistocenske favne (živalske kosti različnih vrst živali) in pleistocenskega oglja ter peloda;
PREZENTIRANE OSTALINE: v jami in pred jamo Divje babe I in situ predstavljeni ohranjeni jamski sedimenti z arheološkimi in paleontološkimi najdbami.

Obseg spomenika:
parcele 2589 (del: zahodna polovica parcele), 2600, 546 (del: severna polovica parcele), 550, 551, 552 (del: severni del parcele), 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 563 (del: severni del parcele) v katastrski občini 2349 ŠEBRELJE; parcela 457/1 (del: zahodna polovica parcele) v katastrski občini 2348 REKA – RAVNE.

Varstveni režim spomenika:
– ohranjanje vseh varovanih sestavin spomenika;
– ohranjanje namembnosti spomenika kot arheološkega rezervata;
– uporaba spomenika za namene, ki so skladni z družbenim pomenom spomenika;
– omogočanje znanstveno-raziskovalnih in učno-demonstracijskih del, ki se tematsko navezujejo na arheološke vsebine parka in ki prispevajo k boljšemu poznavanju spomenika ter povečanju njegove pričevalnosti;
– omogočanje vstopa v jamski sistem v okviru vodenega ogleda ob prisotnosti strokovno usposobljenih vodnikov ali v spremstvu upravljavca oziroma skrbnika jam;

– omogočanje uporabe interaktivnih tehnik in digitalnih vsebin pri predstavljanju spomenika, ki dodatno pojasnjujejo in povečujejo razumevanje arheološkega najdišča ter ohranjajo varovane sestavine spomenika;
– posegi v prostor oziroma zemeljske plasti, razen za potrebe varstva, novih spoznanj, oživljanja in prezentacije arheološkega najdišča ter za vzdrževalna dela na obstoječi infrastrukturi, niso dopustni;
– izvedba znanstvenih raziskav mora biti utemeljena s smotrnimi raziskovalnimi izhodišči in z javnim interesom;
– v primeru izjemnega odkritja, predvsem ostankov paleolitskih struktur, je treba ostaline ohraniti ali prezentirati na mestu odkritja;
– iskanje arheoloških ostalin ter uporaba iskalnikov kovin in drugih tehničnih sredstev za te namene nista dopustna;
– kdor najde na površju zemlje ali pod njim arheološko ostalino, mora poskrbeti, da ostane ta nepoškodovana ter o najdbi obvestiti zavod;
– prepovedani so gradnja novih poti in drugih gozdnih prometnic ter širitev obstoječih, postavljanje ali gradnja stalnih ali začasnih objektov in nosilcev reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje spomenika in so v skladu s potrjenim načrtom upravljanja ter s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
– prepovedana je vožnja z motornimi vozili, razen za uporabo, vzdrževanje, oskrbo in raziskovanje spomenika, dostop in obdelavo kmetijskih zemljišč ter intervencije;
– posegi v gozd (sečnja in spravilo lesa) so dovoljeni na način, ki ne ogroža varovanih sestavin spomenika in je v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda;
– jamska infrastruktura mora biti lahko odstranljiva, nevpadljiva in primarno namenjena zaščiti jamskih sedimentov in arheoloških ostalin;
– redno in strokovno spremljanje stanja, ki ga opravlja zavod.

Zahteve glede označitve spomenika:
Spomenik mora biti označen v skladu z določili Pravilnika o označevanju kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 94/21). Oznaka za spomenik naj bo postavljena na platoju pred vhodom v jamo Divje babe I. Za spomenik je treba vzpostaviti enotno grafično podobo (pojasnilne table in druge oznake), nadgrajeno s sodobnimi didaktičnimi sredstvi in informacijskimi tehnikami, ki bodo omogočali prenos dodatnih informacij in vsebin, povezanih s spomenikom. Celostna podoba spomenika, ki ne sme krniti njegovega prostorskega konteksta, se podrobno opredeli v načrtu upravljanja.

Zahteve glede javne dostopnosti spomenika:
Območje spomenika mora biti dostopno javnosti. Ogled notranjosti jame Divje babe I je mogoč le pod vodstvom strokovno usposobljenega jamskega vodnika in v okviru predstavitve arheološkega parka. Lastnik, posestnik ali upravljavec spomenika mora omogočiti javno dostopnost spomenika v sorazmerju z zmožnostmi in upoštevati naravovarstvene smernice glede številčne in časovne omejitve obiskov v jami. Vodeni ogled in predstavitev jamskih postojank Divje babe I in II ne smeta ogrožati varovanih sestavin spomenika. Javna dostopnost spomenika se podrobno opredeli v načrtu upravljanja.

Določitev meje:
Meja spomenika je določena na digitalnem katastrskem načrtu, datoteka z dne 16. 7. 2025.

PRILOGA 3

OBRAZLOŽITEV

I UVOD

1. Pravna podlaga (besedilo, vsebina zakonske določbe, ki je podlaga za izdajo uredbe)

Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE) v 12. in 13. členu predpisuje način razglašanja kulturnih spomenikov.

12. člen (razglasitev nepremičnega spomenika, cit.):
(1) Zavod pripravi predlog za razglasitev spomenika po lastni presoji ali na pobudo koga drugega. Če zavod zavrne pobudo za razglasitev, mora pobudnika seznaniti s svojo odločitvijo in z razlogi zanjo.
(2) Zavod mora o pripravi predloga za razglasitev seznaniti lastnike dediščine, ki naj bi se razglasila za spomenik, ter jim dati možnost, da podajo svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Lastniki se obveščajo praviloma po pošti ali z javnim naznanilom, če je ta način zaradi večjega števila, težke dosegljivosti ali neznanega naslova primernejši (npr. na nepremičnini, katere razglasitev se predlaga, v uradnem glasilu, v sredstvih javnega obveščanja ali na drug primeren način). Kadar se izvede javna obravnava, obveščanje lastnikov v skladu s tem odstavkom ni potrebno.
(3) Zavod mora izvesti javno obravnavo, če gre za razglasitev spomeniškega območja. O javni obravnavi se javnost obvesti z objavo datuma obravnave, načinom dostopnosti gradiv, rokov za podajo mnenj in navedbo organa, ki mnenja sprejema. Obvestilo o obravnavi se objavi v vsaj enem javnem sredstvu obveščanja najmanj deset dni pred javno obravnavo. V času do javne obravnave mora biti zagotovljen javen dostop do gradiv, ki so predmet javne obravnave.
(4) Na javni obravnavi se predstavijo razlogi za razglasitev, osnutek akta o razglasitvi in kartografska dokumentacija. Vsakdo ima možnost, da ustno ali pisno poda svoje mnenje v zvezi z razglasitvijo. Zavod se mora do mnenj opredeliti.
(5) Postopek razglasitve spomenika lokalnega pomena vodi pristojni organ pokrajine ali občine ob smiselni uporabi določb drugega do četrtega odstavka tega člena. Predlog za razglasitev spomenika lokalnega pomena pripravi zavod.

13. člen (akt o razglasitvi):
(1) Spomenik državnega pomena se razglasi z aktom vlade, spomenik lokalnega pomena pa z odlokom predstavniškega organa pokrajine ali občine (v nadaljnjem besedilu: akt o razglasitvi).
(2) Akt o razglasitvi obsega zlasti:
– identifikacijo spomenika, vključno z določitvijo meje spomenika tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,
– vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik,
– varstveni režim spomenika,
– vplivno območje, kadar je to zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti spomenika potrebno, vključno z določitvijo meje vplivnega območja tako natančno, da so meje določljive v naravi in zemljiškem katastru,
– varstveni režim v vplivnem območju,
– morebitno obveznost javne dostopnosti spomenika,
– zahteve glede upravljanja ter morebitno obveznost sprejema načrta upravljanja in
– inventarno knjigo premičnin, ki so sestavni del spomenika, kadar je to potrebno.
(3) Na podlagi akta o razglasitvi se pravni status nepremičnega spomenika in njegovega vplivnega območja, če je to določeno z aktom o razglasitvi, zaznamuje v zemljiški knjigi kot zaznamba nepremičnega spomenika. Organ, ki je spomenik razglasil, pošlje akt o razglasitvi na pristojno zemljiško knjigo. Vpis nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se opravi po uradni dolžnosti.
(4) Zaznamba nepremičnega spomenika v zemljiško knjigo se ne izvede za spomeniška območja, razen v delih, ki obsegajo arheološka najdišča ali v delih, kjer zahtevo za zaznambo določi akt o razglasitvi.

2. Rok za izdajo uredbe, določen z zakonom

Zakon ne določa rokov za izdajo odloka.

3. Splošna obrazložitev predloga odloka

Z upoštevanjem strokovnega predloga Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Nova Gorica (v nadaljnjem besedilu: zavod), prejetega julija 2025, je Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije presodilo, da je enota dediščine Šebrelje – Arheološki park Divje babe (EID 1-09321) kulturni spomenik izjemnega pomena za Republiko Slovenijo.

Zavod je za enoto dediščine, ki med drugim obsega jamsko najdišče Divje babe I in njegovo širšo okolico, katero je sicer Občina Cerkno leta 1997 razglasila za spomenik lokalnega pomena (Odlok o razglasitvi arheološkega jamskega paleolitskega najdišča "Divje babe I" za arheološki spomenik, Uradni list RS, št. 64/97), pripravil strokovni predlog z vsemi sestavinami, kot jih določa 13. člen ZVKD-1.

Jami Divje babe I in Divje babe II sta v skladu s 5. členom Zakona o varstvu podzemnih jam (ZVPJ) (Uradni list RS, št. 2/04, 61/06 – ZDru-1, 46/14 – ZON-C in 21/18 – ZNOrg), ki ureja status in lastnino podzemnih jam, naravni vrednoti državnega pomena in naravno javno dobro ter v lasti države, vključno z jamsko infrastrukturo (to so vsi grajeni objekti in nepremične naprave v jami, ki služijo ali so nekoč služili varstvu oziroma rabi jame). V postopku priprave predloga za razglasitev je tako zavod pridobil tudi naravovarstvene smernice, kot določa Zakon o ohranjanju narave (ZON) v 97. členu, in jih je v celoti upošteval.

Zavod je z osnutkom odloka seznanil lastnike zemljišč v območju spomenika. Besedilo odloka je bilo posebej poslano vsem lastnikom oziroma upravljavcem nepremičnin v območju spomenika. Zavod se je opredelil do vseh mnenj lastnikov in jih v celoti upošteval.

Večinski lastnik zemljišč spomenika je Republika Slovenija, in sicer v upravljanju Slovenskih državnih gozdov, d. o. o., Rožna ulica 39, 1330 Kočevje (SiDG) in Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana. S predstavnikoma SiDG je bil 22. septembra 2025 opravljen tudi terenski ogled lokacije spomenika; pripomb oziroma dodatnih zahtev glede razglasitve območja arheološkega parka Divje babe za spomenik državnega pomena nista podala. Tudi zasebna lastnika zemljišč ob terenskem obisku 12. avgusta 2025 nista imela pripomb, neposredno povezanih z varstvenim režimom spomenika.

II. VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV

V območju Arheološkega parka Divje babe sta v strmih stenah nad dolino Idrijce znani dve jamski paleolitski postojanki; jama Divje babe I in jama Divje babe II, na platoju s cerkvijo sv. Janeza Krstnika pa se predvideva paleolitska postaja na prostem. Že med arheološkimi raziskavami v devetdesetih letih 20. stoletja se je začelo urejanje dostopov do obeh jamskih najdišč. Po koncu raziskav se je v jami Divje babe I za potrebe prezentacije najdišča uredil plato pred jamskim vhodom. V okviru Arheološkega parka Divje babe sta se z informativnimi in pojasnjevalnimi tablami opremila urejena dostopa s Šebreljske planote in iz doline reke Idrijce.

Jama Divje babe I je 45m dolga in 15m široka horizontalna kraška jama, ki se nahaja v strmem skalnem pobočju pod severnim robom Šebreljske planote, na nadmorski višini 445m. Jama je bila že pred raziskovalnimi izkopavanji poznana kot najdišče medvedjih kosti in zob. Sistematične raziskave Inštituta za arheologijo ZRC SAZU, ki so v jami in pred njo potekale od leta 1980 do leta 1999, so odkrile dobro ohranjene arheološke in paleontološke najdbe, skalna podlaga pa med raziskavami ni bila dosežena. Domneva se, da ta sega do 50 m globoko v pobočje pod jamo.

Več tisoč v jami Divje babe I odkritih kostnih ostankov jamskega medveda izpričuje, da je bila jama v mlajšem pleistocenu zimski brlog jamskega medveda, ki so v jami poginili med prezimovanjem. Čeprav v jami še niso bili odkriti fosilni ostanki človeka, pa občasne obiske paleolitskega človeka, zlasti v obdobju mrzle in vlažne klime, potrjujejo v jami odkrita kurišča (18) in ognjišča (3) ter številni kamniti in koščeni artefakti. Med raziskavami je bilo dokumentiranih 14 paleolitskih horizontov, ki so opredeljeni v srednji (moustérienska kultura) in mlajši paleolitik (aurignacenska kultura). Odkrita ognjišča so bila plitko vkopana v tla, poleg oglja pa so bili v ognjiščih in ob njih odkriti tudi fosilizirani koščki lesa, zoglenelo lubje, smola, ostanki hrane, različna semena ter velika količina ožganih in zdrobljenih kosti jamskega medveda. Večina odkritih kamnitih orodij (približno 700 kamnitih artefaktov in več kot 200 lusk oziroma odbitkov) ter kamnitih jeder (36) izvira iz srednje-paleolitskih horizontov, s starostjo od 40.000 do 116.000 let. Med raziskavami je bilo odkritih devet koščenih konic, ki so za srednji paleolitik sicer izjemna. Med koščenimi predmeti izstopa koščeno glasbilo – piščal, stara med 50.000 in 60.000 let, izdelana iz stegnenice mladiča jamskega medveda. Odkrita piščal je morda najstarejše poznano glasbilo na svetu. Muzikološke raziskave so pokazale, da je mogoče na piščal, ki ima tri izjede zgoraj in eno spodaj, v zaporedju dvanajstpoltonske lestvice zaigrati dve oktavi in pol. Prav tako so bile v jami prepoznane sledi obredov paleolitskega človeka.

Jama Divje babe I je tudi pomembno paleontološko in paleobotanično najdišče, saj od tu izvira najbogatejša zbirka pleistocenskega peloda, oglja, ostankov malih sesalcev in kosti jamskega medveda v Sloveniji. Poleg številnih ostankov medvedjih kosti so bili v jamskih sedimentih najdeni tudi fosilizirani ostanki dlak jamskega medveda in njihovi odtisi. Raziskave so prinesle tudi pomembna spoznanja o okolju in klimi v pleistocenu. Prav tako je bilo za večino plasti pridobljenih več datacij z različnimi fizikalnimi postopki. Ugotovitve terenskih raziskav, številne naravovarstvene analize in arheološko gradivo so v celoti strokovno obdelani in objavljeni. S prezentacijo v okviru Arheološkega parka Divje babe je tudi notranjost jame Divje babe I dostopna in predstavljena zainteresirani javnosti. Za predstavitev v jami odkritih arheoloških ostalin »in situ«, so bile na novo zgrajene stopnice s podpornim zidom do vhoda v jamo in urejen plato pred jamo, v notranjosti jame pa je bila postavljena reverzibilna jamska infrastruktura (stopnice, zaščitna žična ograja, elektrika) in urejen dostop do zadnjega dela jame. Za potrebe interpretacije odkritih arheoloških ostalin so pred jamskim vhodom postavljene pojasnjevalne table, v notranjosti jame pa so, s pomočjo digitalnih vsebin (projekcije na jamsko steno), predstavljene najpomembnejše najdbe in aktivnosti v jami v obdobju mlajšega pleistocena. Prav tako je bila v jami za varovanje jamskih in arheoloških profilov vzpostavljena zaščitna infrastruktura.

Ob poti, ki se spušča od platoja s cerkvijo sv. Janeza Krstnika do jame Divje babe I, je podobna jamska postojanka, jama Divje babe II. Med sondiranjem Inštituta za arheologijo ZRC SAZU v letih 1982 in 1983 na pobočju pred jamskim vhodom so bili najdeni ostanki sesalske favne, oglje in kamnito orodje, ki potrjujejo prisotnost paleolitskega človeka tudi v tej jami. Na poravnanem platoju s cerkvijo sv. Janeza Krstnika se pričakuje paleolitska postojanka na prostem. To nakazujejo kamniti artefakti, ki so bili leta 2006 odkriti v izkopu za električni vod in so sorodni kamnitim paleolitskim najdbam iz jame Divje babe I.